Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXVIII № 50 (3461) Варшава, 17 грудня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з архіву ОУП, автор – Адам Яремко

Народний дім: «Остання пряма до фінішу є найважчою». с. 2

«Тепер – усе фронт і для фронту». с. 8

Роль міст в минулому Підляшшя. с. 14

ISSN 027-8254
50
9 770027 825238

eprasa.pl 9b67ed799d

ТЕМА НОМЕРА

Фото з архіву ОУП, автор – Адам Яремко

Павло ЛОЗА

Народний дім: «Остання пряма до фінішу інколи є найважчою»

Завершується ремонт двох верхніх поверхів будинку Народного дому в Перемишлі. Невдовзі можна буде побачити кінцевий результат проєкту «Галицька сцена – наша спільна історія», у межах якого відбуваються ремонтні роботи. Його вартість – понад мільйон євро (4 млн злотих). Проте проєкт потребує додаткового фінансування в розмірі 300 тис. зл. Часу залишилося небагато, адже гроші треба зібрати до кінця року.

До мети – остання пряма

Проєкт «Галицька сцена – наша спільна історія: поширення української та польської культури в межах співпраці Осередку польської культури у Львові та Українського народного дому в Перемишлі» реалізовано у двох містах – Перемишлі та Львові. Ще у 2018 році ця програма мала отримати фінансування від ЄС на понад 2,3 млн. Гроші надійшли лише 2023 року, їх спрямовано, зокрема, на ремонт українського Народного дому в Перемишлі та Польського центру у Львові. Згідно з проєктом, в Перемишлі заплановано ремонт третього поверху будинку (в Польщі його вважають другим) та горища. У грудні роботи мають завершитися.

– Робота завершується, але, як це буває, на останній прямій до фінішу завжди найважче, – говорить Андрій Комар, заступник голови Об'єднання українців у Польщі (ОУП) та голова фонду «Український народний дім у Перемишлі».

Загалом дотація проєкту на ремонт будинку в Перемишлі становила 1 млн 100 тис. євро (приблизно 4 млн 780 тис. зл.). Для цього потрібно було зібрати 15% власного внеску, тобто 170 тис. євро (приблизно 740 тис. зл.).

– Нам вдалося зібрати кошти на власний внесок. Ми отримали підтримку від партнерів. Але щоб завершити ремонтні роботи в запланованому вигляді, нам потрібне додаткове фінансування. Для чого? Наприклад, завершити ремонт історичних сходів, – пояснює заступник голови Об'єднання.

Проєктом передбачено ремонт двох сходових кліток (з фасадної та задньої частини будинку), але лише на 3-му та 4-му поверхах. Нижні поверхи врахувати не вдалося.

– Основне, що лишається, – це саме клітка, яка теж виконує функцію евакуаційного виходу. Він має бути на всіх поверхах, не лише на 3-му й 4-му, – додає Андрій Комар.

Для проведення цих робіт не вистачає 300 тис. зл.

– Якщо в когось з'являться зайві кошти наприкінці року – запрошуємо й просимо підтримати. Поручні на

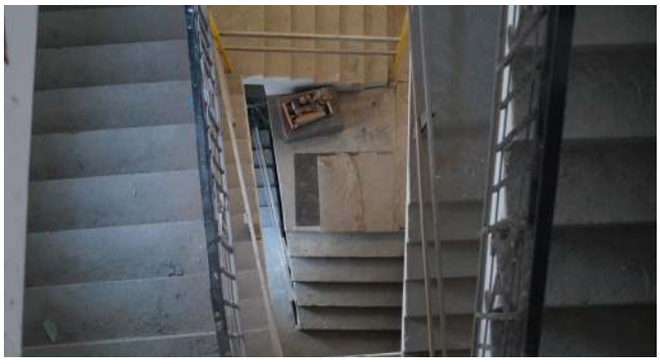

Фото Павла Лози

eprasa.pl 9b67ed799d

сходах теж потрібно зробити. Це також вимагає витрат. Крім того, довелося встановити спеціальні двері на 2-му та 3-му поверхах, що відокремлюють сходи від кімнат. Це є частиною нових протипожежних вимог. Існують й інші елементи, які не можна було включити до проєкту, – пояснює Андрій Комар. – І ми мусимо виконати ці роботи власним коштом.

Тут варто зазначити ще дещо важливе. Бюджет проєкту подано у 2016 році. Гроші ґрантодавець мав надати у 2018 році, і лише тоді планували розпочати ремонт. Проте угоду між сторонами було підписано минулого року, а після оголошеного в лютому цього року тендера уклали угоду з підрядником. Ремонтні роботи розпочали в березні.

– П'ять років різниці. Усі ми знаємо, як у цей період подорожчало все – будівельні матеріали, ремонтні роботи. А сума коштів, виділених на проєкт у 2016 році, не зросла. Тож для виконання плану реалізації проєкту потрібні додаткові фінанси, – пояснює Андрій Комар.

Він згадує, що частину коштів внесли партнери, які співпрацюють з Об'єднанням.

Архів і книгозбірня

На 3-му поверсі розташовано декілька кімнат. Серед іншого, там буде створено приміщення архіву для зберігання книжок та документів, чимало з яких уже зібрано.

– Книгозбірню ми отримали від професора Стефана Заброварного, родини доктора Олександра Колянчука, також є книжкова колекція, яка була в Народному домі. На 3-му поверсі нібито багато місця, але воно швидко заповнюється, – оцінює обсяг архіву перемишлянин.

Приміщення архіву спеціально спроєктували для книгозбірні – воно має вантажопідйомність до чотирьох тонн на квадратний метр.

– Ми фактично побачимо, скільки матеріалів зможемо вмістити у книгозбірні. Проте я вважаю, що також варто оцифрувати частину матеріалів, тому що немає сенсу зберігати все. Особливо по кілька екземплярів одного документа, – додає заступник голови ОУП.

У питаннях оцифровування ОУП співпрацює з Українським історичним товариством. Серед іншого, планують оцифрувати документи Українського суспільно-культурного товариства. Окрім архівно-бібліотечної частини, на цьому поверсі також буде сервер, де зберігатимуться оцифровані документи. Там передбачено й офісні приміщення. Зараз же на 2-му поверсі в одній кімнаті на кількох квадратних метрах працює 3-4 людини.

– Відверто кажучи, таке скупчення людей негативно впливає на ефективність роботи, – вважає діяч ОУП і додає, що кімнати використовуватимуть не лише як приміщення для архівів чи офісів Об'єднання.

Додатковий конференц-зал на горищі

Горище, після підняття даху будинку, перетворилось на четвертий поверх. Завдяки цьому з'явилося багато місця. Залежно від потреб цей великий зал можна буде ділити на два окремі конференц-зали.

– Коли у 2011 році Об'єднання отримало у власність будівлю, здавалося, що маємо величезну кількість квадратних метрів для використання. Зараз, дивлячись на

Фото Павла Лози

кількість проєктів, які реалізовуємо в Перемишлі, і кількість місця, необхідного для їхньої реалізації, Народний дім виявляється зовсім не таким уже й великим, – заявляє Андрій Комар.

Конференц-зали планують використовувати для організації з'їздів Об'єднання та інших організацій, тренінгів, конференцій. Звісно, є ціла підсобка із зоною харчування, туалетами, гардеробом для учасників заходів тощо.

– На разі конференції, що проходили в будинку, відбувалися в театральному залі. Проте функція цього залу – інша. Тепер усі конференції, майстер-класи буде можна робити на одному – четвертому – поверсі, – каже активіст ОУП. – Я знаю, що зараз Об'єднання та інші українські організації, мабуть, мають багато платити за оренду кімнат чи приміщень для організації своїх заходів. Тепер зможуть це робити в Перемишлі, – запрошує Андрій Комар.

Діяч ОУП з Перемишля сподівається, що наступний з'їзд Об'єднання українців у Польщі у 2025 році відбудеться саме тут.

У 2024 році Народний дім святкуватиме 120-річчя з дня побудови.

– Зараз маємо завершити ремонтні роботи. Хотілося б, щоб 120-річчя відкрило нову столітню еру будинку – чергове століття без великих ремонтів, зосереджене на активній змістовній діяльності, – підсумовує Андрій Комар.

***

Проєкт «Галицька сцена» реалізовують у межах Програми транскордонного співробітництва Польща–Білорусь–Україна 2014–2020, яку фінансує Європейський Союз. Партнерами фонду «Український дім» у Перемишлі щодо реалізації проєкту виступають Центр польської культури та європейського діалогу в Івано-Франківську, «Карітас-Спес» Римо-католицької архієпархії у Львові, фонд «Допомога полякам на Сході», Об'єднання українців у Польщі.

Окрім інвестиційної частини, проєкт передбачає низку заходів, які мають створити міцні основи для продовження цієї співпраці навіть після завершення проєкту. У межах проєкту відбуваються навчання для діячів у галузі культури віком 16–25 років, також будуть створені мультимедійні кіоски, інтернет-портали, пов'язані з діяльністю учасників проєкту, та промоційний фільм. ●

eprasa.pl 9b67ed799d

Вифлеємський вогонь миру 2023

Кожного року перед Різдвом у місці народження Ісуса Христа запалюють Вифлеємський вогонь миру. Цього року, 10 грудня, цей символічний вогонь доставлено до Австрії, де скаути з багатьох країн беруть участь у церемонії його передачі, щоб згодом поширити у своїх країнах. Українським громадам у Польщі вже багато років вогонь передають пластуни. Цього разу вони теж взяли участь у події. До Відня цьогоріч поїхали пластуни з Ряшева, які потім розповсюджуватимуть вогонь в інші місцевості. Завдяки пластунам Вифлеємський вогонь потрапить, зокрема, до українських консульств у Польщі, а також українських храмів. Пластуни наголошують, що до і під час Різдва кожен може взяти Вифлеємський вогонь до свого дому.

Біля перемиського вокзалу з'явився провулок Волонтерів

5 грудня, у Міжнародний день волонтера, одразу біля залізничного вокзалу в Перемишлі відкрили табличку з назвою «провулок Волонтерів» (Zaułek Wolontariuszy), перейменувавши частину пл. Легіонів. Табличку прикрасили стрічки в національних кольорах України та Польщі, що символізують стяги обох країн.

Саме залізничний вокзал у Перемишлі в лютому-березні 2022 року, на початку великої російсько-української війни, став символом величезної допомоги перемишлян, а також мешканців інших міст, які прибули на допомогу українцям, котрі тікали з країни. У перші тижні повномасштабної війни, що були найгарячішим періодом, до Перемишля кожного дня прибувало до 50 тисяч українців-утікачів, частина з них приїжджала потягами саме на залізничний вокзал. У відкритті таблички з назвою провулка взяли участь Боґуслав Свєжи – віцемер Перемишля, депутат польського Сейму Марек Жонса, депутати міської ради, представники прикордонної служби, поліції та міських служб. Звісно, були й представники Перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі. Нагадаємо, що волонтери Об'єднання були одними з перших, хто чергував на станції 24 години на добу. Сьогодні, після майже двох років повномасштабного нападу росії на Україну, ОУП залишається однією з двох головних організацій, поряд з Міжнародною організацією з міграції та міським урядом, які надають на станції допомогу біженцям, котрі все ще прибувають до Перемишля. За статистикою активістів Перемиського відділу Об'єднання, щодня на станцію з України до Польщі приїжджає до 2 тис. осіб, повертається в Україну до 1,5 тис. осіб. Протягом дня на станції чергує 16 співробітників та волонтерів Перемиського відділу ОУП.

Фото з архіву Народного дому

На фронті загинув Микола Мялковський – працівник мерії Любліна

У боях за Україну загинув українець, пов'язаний із Польщею. Ідеться про Миколу Мялковського з Луцька. До початку війни 28-річний українець працював у мерії Любліна. Раніше навчався у цьому ж місті. Про його смерть повідомив 5 грудня мер Любліна Кшиштоф Жук.

«Дуже сумна звістка надійшла з України. Під час боїв з російським агресором загинув працівник Люблінської мерії Микола Мялковський, який працював у департаменті стратегії та підприємництва, відповідав за проєкти, пов'язані з академічною співпрацею. Того дня, коли почалася війна, він пішов захищати Батьківщину і боротися за свободу. На жаль, заплатив за це найдорожчу ціну. Пам'ять і шана Герою. Висловлюю співчуття рідним та близьким Миколи. Нехай спочиває з миром. Вічна пам'ять», – написав Кшиштоф Жук.

На жаль, у цьому півріччі ми вчергове повідомляємо про смерть громадян України, пов'язаних із Польщею. Раніше писали про загиблих на війні Сергія Девдюка та Надію Смук, які протягом багатьох років мешкали у Варшаві та брали участь в українських ініціативах, організованих у польській столиці.

Фото з фейсбук-сторінки мера Любліна

eprasa.pl 9b67ed799d

Пластуни виступили на форумі неурядових організацій у Ряшеві

25 листопада у Ряшеві відбувся «Ярмарок ряшівських неурядових організацій» (Targi rzeszowskich organizacji pozarządowych). До участі у події було запрошено 30 громадських організацій, які діють у місті, зокрема членів ряшівського осередку Пласт – української скаутської організації в Польщі.

– Зараз маємо кілька пластунів у Ряшеві. Їхня кількість постійно зростає. Проте ми не маємо свого будинку чи приміщення. Тому вирішили, що треба взяти участь у заході, показати себе, налагодити співпрацю з іншими організаціями, з якими можна було б домовитися про оренду приміщення, – говорить Павло Грицина, очільник Пласту в Ряшеві.

Представники Пласту мали можливість поспілкуватися, зокрема, з віцемером міста Кристиною Стаховською та мером міста Конрадом Фіолеком.

– Ми розповіли, скільки нас, чим займаємося та чого нам не вистачає. Розмова була приязною, і ми сподіваємося, що вона започаткує нашу співпрацю, – зазначає Павло Грицина.

Захід також супроводжував форум, що складався з кількох панелей за участю експертів. Серед іншого, обговорили виклики, з якими стикаються неурядові організації, досвід та перспективи фінансування третього сектору.

Тисячі годин тепла з Битова для України

Окопні свічки допомагають бійцям вижити в морозні ночі, а одна така свічка дарує людині тепло на період до п'яти годин. У Битові (Поморське воєводство) добре це знають, і тому місцева українська громада виробляє свічки самостійно. Першу партію вже відправили на фронт – загалом 1774 штуки окопних свічок. Можна сказати, що в Україну вже передали близько 9 тисяч годин тепла.

– Ми розпочали виробництво на початку листопада. І воно постійно триває, – розповідає Галина Гарасим з гуртка ОУП у Битові, яка разом із багаторічною учителькою української мови Мирославою Ганаско та волонтеркою Доротою Литвин ініціювала акцію.

Кілька днів на тиждень у світлиці при місцевій греко-католицькій парафії збирається кільканадцять людей – українців із меншини та з України, котрі нещодавно приїхали до міста, і виготовляють свічки. Першу партію передали Ользі Соляр із фонду «Магія Карпат», яка їздить з допомогою українським військовим на передову.

Громада з Битова готує чергову партію свічок. Тому учасники акції потребують парафін та металеві банки, необхідні для виготовлення свічок.

– Ми створили гарну команду, захопилися цими зустрічами. Команда є, ентузіазм є, а матеріалів для виробництва свічок немає, – заохочують до підтримки та співпраці волонтери.

Банки та віск можна доставити в будні дні до Міського спортивного центру в Битові (MOSiR, ul. Mickiewicza 13) або до греко-католицького храму св. Юрія (ul. Josyfa Slipyja 5) у неділю після ранкової літургії (після 11:00). Також збирають супи швидкого приготування, батончики, білизну та жарознижувальні й знеболювальні препарати.

Варто додати, що місцеві українці також долучилися до акції «Різдво на лінії вогню», спеціальної едиції акції «Свята без тата», організованої фондом UNITERS з Варшави.

У межах цієї акції до 18 грудня битівська українська громада збирає ліхтарики, які просять приносити до вищезгаданих пунктів.

Фото з фейсбук-сторінки Українська діаспора – Громада вірних Греко-католицької церкви в Битові

JarmaRock FEST підтримав військових та цивільних, постраждалих від війни

Під час цьогорічної благодійної збірки на 47. JarmaRock FEST у Ґданську вдалося назбирати 7290,75 злотих.

Як повідомлено на фейсбук-сторінці заходу, усі кошти підуть на закупівлю обладнання для військових шпиталів в Україні, що рятують життя українським військовим та цивільним, постраждалим від війни.

«Дякуємо учасникам, артистам й організаторам нашого фестивалю за щедрість! Разом ми наближаємо перемогу України! Слава Україні!» – наголошено на фейсбук-сторінці українського фестивалю JarmaRock FEST.

А для тих, хто цього року не зміг бути на заході в Ґданську, можна забронювати дати 15–16 листопада 2024 року. На цей час організатори запланували черговий 48-й фестиваль JarmaRock FEST.

Учениця «шашкевичівки» здобула успіх на змаганнях в Іспанії

Валерія Коноплянка, учениця 6-го класу Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 ім. Маркіяна Шашкевича в Перемишлі, здобула III місце на спортивних змаганнях Європи в Іспанії. 16 листопада в іспанському Аліканте завершився Чемпіонат Європи з фітнесу серед дітей (Fit Kid Alicante 2023). Учениця «шашкевичівки», яка танцює в акробатичному дитячому клубі у Перемишлі, представляла на Чемпіонаті Європи Польщу.

Fit Kid – це сучасна, універсальна категорія, що поєднує кілька гімнастичних форм (спортивну, акробатичну та художню гімнастику), елементи шоу, танцю та рухової експресії.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 9b67ed799d

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготувала **Тетяна ДАНЮЧЕНКО**

Аналіз контрнаступу від WP

The Washington Post опублікував великий матеріал про контрнаступ України у 2023 році. Текст ґрунтується на інтерв'ю з понад 30 українськими та американськими високопосадовцями, а також з більш ніж 20 українськими військовими.

Як зазначається в матеріалі, після проведення кількох військових симуляційних ігор американські військові наполягали на великій механізованій фронтальній атаці в одному місці, яка мусила дати Україні потужний імпульс до здолання ворога і навіть призвести до входження в Крим, що пророкувало у 2022-му та на початку 2023 року багато українських високопосадовців, зокрема, голова ГУР МО Кирило Буданов або Михайло Подоляк з Офісу президента. Американська військова розвідка, натомість, була більш скептичною і оцінювала успіх такого ходу як 50 на 50. Однак після спроби подолання російської оборони і великих втрат головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний прийняв рішення змінити тактику і контрнаступ уповільнився. Свою роль зіграла й недостатня кількість озброєння, запізнілий наступ (замість весни – влітку), недооцінка супротивника. Зрештою, територіальні лінії на фронті протягом 2023 року змінилися слабо.

Головною штурмовою силою було обрано 47-му бригаду, склад якої ретельно підбирався. 7 червня вона почала контрнаступальні дії, аби за перші 24 години просунутися майже на 9 миль до села Роботине, щоби в подальшому звільнити Мелітополь, перерізати російські шляхи постачання і вийти далі на Крим.

Однак цей план не вдався. Щільність мінних полів та російських обстрілів перевищила всі очікування, втрати людей і техніки, зокрема західної – американських БМП «Бредлі», німецьких танків «Леопард», машин розмінування, були надто великі. «Це був пекельний вогонь», – каже Олег Сенцов, командир взводу 47-ї бригади.

Фото з фейсбук-сторінки Володимира Зеленського

На четвертий день генерал Залужний вирішив призупинити атаку і змінити тактику. Замість того, щоб намагатися прорвати російську оборону масованою, механізованою атакою за підтримки артилерійського вогню, як радили його американські колеги, Залужний вирішив, що українські солдати підуть пішки невеликими групами по 10 чоловік – цей процес збереже техніку і життя, але буде набагато повільнішим.

Позаяк техніки не вистачало, підтримки з повітря Україна не мала, а сам наступ був запізнілим, росіяни встигли вибудувати міцну оборону, також було втрачено елемент несподіванки і ворог розумів, звідки прийдуть сили, то за майже шість місяців українці просунулися приблизно на 12 миль і звільнили кілька сіл. Роботине звільнили, хоча і далеко не за два дні, а Мелітополь все ще недосяжний. Загалом Україна повернула собі близько 200 квадратних миль території.

Американці та українці розійшлися у поглядах на стратегію, тактику і час проведення контрнаступу. Також кожна сторона бачила помилки і прорахунки у діях іншої. Американські військові дійшли висновку, що Україна недопрацювала у базовій військовій тактиці, зокрема у використанні наземної розвідки для розуміння щільності мінних полів. Українські офіційні особи заявили, що американці, схоже, не розуміють, як бойові дрони та інші технології трансформували поле бою.

Американці переконували українців зосередити сили в одній ключовій точці в Запорізькій області, а український план передбачав наступ на трьох напрямках і стримування російських сил. За планом українського командування, наступ мав іти на південь двома різними шляхами до Азовського моря, а також на сході України навколо обложеного міста Бахмут.

Деякі українські солдати вважали, що американські інструктори не розуміють масштабу конфлікту з більш потужним ворогом. Солдат 47-ї бригади з позивним «Джокер» розповів, що американці не врахували наявність величезної кількості безпілотників, укріплень, мінних полів і тому подібного – й спершу навіть не хотіли інтегрувати використання дронів у готові програми підготовки. Багато чого із західного навчання було відкинуто, коли полетіли справжні кулі, сказав він.

Обіцяне обладнання було доставлено із запізненням або прибуло непридатним для ведення бойових дій, кажуть українці. «Багато озброєння, яке надходить зараз, було актуальним минулого року», – сказав високопоставлений український військовий чиновник, але не для майбутніх високотехнологічних боїв. За його словами, дуже важливо, що вони отримали лише 15% обладнання – наприклад, пускові установки для розмінування – необхідного для виконання їхнього плану дистанційного прорубування проходів через мінні поля.

Американські офіційні особи рішуче заперечували, що українці не отримали всього озброєння, яке їм обіцяли. Американці визнали, що список побажань України міг бути набагато більшим, але до початку наступу вони отримали близько двох десятків РСЗВ, понад 40 мінних катків і екскаваторів, 1000 торпед «Бангалор» і понад 80 000 димових гранат. Залужний просив 1000 бронемашин, а Пентагон надав 1500. «Вони отримали все, що їм було обіцяно, вчасно», – сказав один високопоставлений американський чиновник.

eprasa.pl 9b67ed799d

Під час контрнаступу Україна продовжувала наносити удари і далеко в тилу ворога, намагаючись послабити російські сили і посіяти паніку в російському суспільстві. Києву не дозволено використовувати західну зброю для нанесення ударів по росії, тому замість неї використовується флот вітчизняних безпілотників. Деякі з них змогли досягти цілей у москві, а інші пошкодили російські нафтобази вздовж Чорного моря. Військово-морські дрони також успішно вражали кораблі Чорноморського флоту росії.

У 2023 році Україна не відбила багато своєї території, але втримала фронт і зберегла сили. Чергові спроби росіян захопити Авдіївку наочно підтвердили застереження українського командування про великі втрати при намаганнях «лобових» проривів. Президент Володимир Зеленський пообіцяв, що український наступ продовжиться і взимку.

Новий контрнаступ можливий у 2025 році

В НАТО сподіваються, що Україна зможе перехопити ініціативу на полі бою у 2025 році, якщо витримає у протистоянні з росією до кінця наступного року, пише The Wall Street Journal.

Видання вказує на проблеми, з якими зіткнулась Україна на нинішньому етапі, зокрема на те, що економічна та військова підтримка з боку США та Європи раптово опинилася під сумнівом. Західні дипломати і військові стратеги кажуть, що виснаженій Україні потрібен час для відновлення, і що вона, можливо, не зможе здійснити ще один значний контрнаступ до 2025 року. На зміну настроїв, порівняно з початком року, вказує і те, що Володимир Зеленський наказав побудувати розгалужену мережу бойових укріплень, щоб допомогти військам утримувати лінію фронту. «Здатність України відновити значно більшу частину своєї території зараз під питанням, тоді як переорієнтація економіки Путіна на військові рейки зміцнила його позиції на полі бою», – пише WSJ.

У той же час міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба заявив виданню, що будь-яка пауза в бойових діях зараз просто дасть росії шанс перегрупуватися і підготуватися до нових військових дій. «Єдиним результатом буде те, що росія обтруситься від втрат і проблем, з якими вона зіткнулася в Україні, і знову піде в наступ. Ми готуємо наші бригади до нових контрнаступальних та оборонних операцій», – підкреслив Кулеба.

The Wall Street Journal пише, що якщо Україна і її союзники зможуть подолати нинішні труднощі і продовжити постачання військам, то наступний рік стане роком відновлення української армії: «Сподівання полягає в тому, що обмежена кількість українських солдатів зможе стримувати російські війська, що дасть країнам НАТО час на підготовку нових українських військ, розширення виробництва озброєнь і поповнення арсеналів України».

«Інша надія, висловлена на нещодавньому засіданні НАТО, полягала в тому, що спроби росії зламати українську оборону зазнають невдачі, виснажуючи її ресурси – як людські, так і боєприпаси – і потенційно пропонуючи Україні кращі перспективи перехопити ініціативу на полі бою навесні 2025 року, якщо вона протримається до кінця наступного року», – зазначає The Wall Street Journal.

Вбито держзрадника Іллю Киву

Екснардепа Верховної Ради, члена партії ОПЗЖ Іллю Киву 6 грудня вбили в московській області.

Ще до початку повномасштабного вторгнення він виїхав в Іспанію, згодом – до росії. Відвідував ефіри провладного російського «Першого каналу», заявляв, що Україна «поневолена і поставлена на коліна Заходом, просякнута нацизмом, і в неї немає майбутнього», що українському народу «потрібне звільнення». Звертався до президента рф путіна за громадянством росії. До того, як вступити до лав проросійської ОПЗЖ, у 2014 році був одним з керівників «Правого Сектору» та довіреною особою Дмитра Яроша на виборах президента-2014. У 2015 році очолював Департамент протидії наркозлочинності Національної поліції України.

Киву вбито під час прогулянки у парку, що прилягає до готельного комплексу, де він жив. У нього двічі вистрелили, від отриманих поранень Кива помер на місці. На його тілі є два кульових поранення, поруч знайшли дві пістолетні гільзи.

За ліквідацією екснардепа, який став держзрадником, стоїть Служба безпеки України. Як зазначили в Києві, «така доля чекає кожного зрадника України».

Тімоті Снайдер і проєкт «Українська історія: глобальна ініціатива»

Тімоті Снайдер
Фото з Вікіпедії

Професор історії Єльського університету Тімоті Снайдер, професор історії й директор Українського наукового інституту Гарвардського університету Сергій Плохій, професор Українського католицького університету Ярослав Грицак і ще десятки науковців запускають проєкт «Українська історія: глобальна ініціатива».

Мета проєкту – протягом трьох років дослідити глибинну історію земель сучасної України й народів, які їх населяли. Над ним працюватимуть близько 50 українських і 40 міжнародних науковців. Більшість учасників – історики, але також залучать фахівців із природничої історії, зоології, палеонтології та археології. Дослідники опрацьовуватимуть 70 тем: від передісторії українських земель до сьогодення.

Зокрема, вивчатимуть походження людських поселень, поширення індоєвропейських мов, відносини між класичною Грецією та Чорноморським регіоном, Європу епохи вікінгів, Візантію та Київ, ренесанс і реформацію, а також сучасні питання націєтворення та імперії.

Проєктом керуватиме Міжнародна академічна консультативна рада, до якої увійдуть, зокрема, політик і дипломат Карл Більдт, митрополит-архієпископ Української Католицької Архиєпархії Філадельфії Борис Ґудзяк, лауреатка Пулітцерівської премії Енн Епплбаум, поет Сергій Жадан та ініціатор проєкту бізнесмен Віктор Пінчук.

eprasa.pl 9b67ed799d

Степан МІГУС

«Тепер – усе фронт і для фронту»

Рівненська область високо цінує співпрацю з Вармінсько-Мазурським воєводством. Навіть війна з північним московським сусідом не стала тут на заваді.

Нагороджені ольштинські медики. У центрі – Андрій Карауш та Кристина Піскож-Оґурек. Фото зі сторінки Рівненської облради

У перші дні листопада голова Рівненської обласної ради Андрій Карауш відвідав Вармію й Мазури разом з Рівненським академічним музично-драматичним театром, щоб узяти участь у 14-х Загальнопольських днях українського театру в Ольштині. Попереднього разу, у першій декаді жовтня, він побував у дружньому регіоні з майже десятиособовою делегацією депутатів на запрошення керівництва сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства. Початки цієї дружньої співпраці зародилися ще наприкінці минулого сторіччя з ініціативи Ольштинського відділу ОУП. Тодішній вармінсько-мазурський воєвода Януш Льоренц разом із керівництвом відділу ОУП відвідав Рівне, де підписав із тогочасним очільником Рівненщини Романом Василишиним декларацію про майбутню співпрацю. Польські реформи в галузі самоврядування дали можливість продовжити масштабну й активну співпрацю між партнерами у 2003 році після підписаня нової угоди. Отже, дружба між Рівненською областю й Вармінько-Мазурським воєводством триває вже понад чверть століття.

Відвідавши Ольштин у листопаді, рівненський обласний голова Андрій Карауш вручив почесні відзнаки лікарям-хірургам та директорці Воєводської спеціалізованої дитячої лікарні в Ольштині. Директорка Кристина Піскож-Оґурек та лікарі Войцех Хоінський, Міхал Пулінський, Адам Шендорович одержали почесні грамоти та пам'ятні знаки Рівненської облради.

– Нарешті мені випала нагода особисто подякувати польським лікарям за більш ніж десятирічну співпрацю з медиками дитячої обласної лікарні, – сказав Андрій Карауш. – Це був не просто період обміну цінним досвідом та новітніми методиками проведення операцій – це здоров'я наших маленьких українців.

Фахівці ольштинської дитячої лікарні співпрацюють із Рівненською обласною дитячою лікарнею одинадцятий рік. Провели цикл навчань та стажувань із лапароскопічних операцій. Починаючи від 2017 року, у рівненській лікарні відбулися перші спільні хірургічні операції. Також обидва медзаклади реалізували проєкт «Підвищуємо медичні стандарти – рятуємо дитячі життя!», завдяки якому в рівненській лікарні з'явився портативний УЗД-апарат вартістю 25 тис. євро. У джерел цієї співпраці стояв провідний лікар ольштинської дитлікарні доктор Тадеуш Політевич, який зараз, хоч і вийшов на пенсію, але продовжує допомагати рівненській лікарні та її маленьким пацієнтам.

Місяцем раніше відбулася робоча поїздка делегації Рівненської області під керівництвом голови Андрія Карауша на Вармію і Мазури. Метою візиту був насамперед культурний розвиток і співпраця. Тому участь у ньому взяли перший заступник голови облради Микола Кучерук, голова постійної комісії з питань гуманітарної політики Алла Черній, директор Рівненського обласного театру Володимир Петрів, депутати облради та керівники комунальних закладів у галузі культури. Під час зустрічі української делегації з головою сеймику Бернадетою Гордеюк та депутатами сеймику голова обласної ради подякував від імені всієї Рівненщини за допомогу, яку поляки надають від початку повномасштабного вторгнення.

– Дякую за те, що у найважчі часи ви стоїте пліч-о-пліч із нами, – зазначив Андрій Карауш. – Від першого дня війни ви надаєте допомогу для українського народу. Це карети швидкої допомоги, генератори, харчування, ліки, які ви закупили більше ніж на пів мільйона злотих ще на

eprasa.pl 9b67ed799d

Голова сеймику Бернадета Гордеюк, голова Рівненської облради Андрій Карауш, заступниця голови сеймику Ґражина Клюге. Фото автора статті

початку війни, літній відпочинок для дітей – і ця допомога триває дотепер.

Голова сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Бернадета Гордеюк наголосила, що воєводство тримає руку на пульсі щодо необхідної гуманітарної допомоги для українців, зокрема Рівненщини, і біженців, які прибули на Вармію і Мазури.

– Нещодавно ми передали медичне обладнання та дрон, – повідомила вона. – Наша допомога буде тривати стільки, скільки це буде потрібно, адже це наша спільна боротьба проти ворога. Тепер – усе фронт і для фронту. І ми спільно переможемо це лихо.

Андрій Карауш висловив сподівання про подальшу тісну співпрацю, особливо важливу на порозі вступу України до ЄС. Він вручив цінні подарунки Рівненської облради за вагомий внесок у зміцнення польсько-українських відносин, волонтерську допомогу для українського народу та значний внесок у розвиток потенціалу Рівненщини голові Комісії з міжнародного співробітництва сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Терезі Астрамович-Лейк та голові Комісії з питань охорони здоров'я, соціальної політики, сім'ї та спорту Тадеушу Політевичу.

Під час візиту в жовтні делегація відвідала теж Комплекс шкіл з українською мовою навчання в Ґурові-Ілавецькому, передавши книжки, які зібрала Рівненська обласна бібліотека для молоді. Директорка школи Марія Ольга Сич подякувала за подарунок і розповіла, що в школі навчається близько двох сотень дітей, з яких майже половину становлять діти воєнних біженців. Андрій Карауш побував в цій школі і під час другого візиту, на початку листопада.

Уже майже чверть століття обидва дружні регіони обмінюються досвідом роботи та здійснюють спільні проєкти. Попри страшну війну партнери планують майбутню співпрацю. Ще у квітні цього року голова Рівненської обласної ради Андрій Карауш та голова сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Бернадета Гордеюк домовилися про продовження тісної співпраці та підписали відповідний документ на 2024-й і подальші роки. Можливо, у межах цих планів вдасться відновити співпрацю між ольштинським та рівненським театрами, про що очільник рівненської облради згадав зі сцени Ольштинського театру ім. Стефана Ярача під час 14-х Загальнопольських днів українського театру. ●

ПОДІЇ

Іван МАЗУРСЬКИЙ
Фото автора статті

Конгрес колишніх мешканців Східної Пруссії в Ольштині

Жорстока війна, розв'язана росією в Україні, нікого не залишає байдужим. Нащадки німців, які колись жили на території нинішнього регіону Вармії та Мазур (колишня Східна Пруссія), свою цьогорічну зустріч, організовану в жовтні в Ольштині, присвятили саме Україні. «Німці, поляки й німецька меншина – під знаком війни в Україні» – такою була присвята циклічного 14-го Конгресу муніципальної політики, який кожні два роки проводить Спільнота колишніх мешканців Східної Пруссії з міста Гамбурґ.

До участі в заході традиційно запросили голову Ольштинського відділу ОУП Степана Мігуса, а також представників сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства: уповноваженого у справах національних меншин Віктора Марека Лейка, голову Комісії національних та етнічних меншин Ярослава Слому та наукових працівників Вармінсько-Мазурського університету. Серед учасників були теж діячі територіальних самоврядних структур, котрі представляли регіони, де живе численна німецька меншина.

До присутніх звернувся заступник голови Федерального об'єднання європейських національних груп Бернард Ґайда, розповівши про німецькі національні меншини в Польщі та інших країнах Європи й Азії та ставлення німецьких національних меншин до війни в Україні:

– Мої земляки, які живуть у Східній Європі, ніколи не вірили в мирні наміри росії ще до початку війни, бо вони надто добре її знають. Десятиліттями зазнавали від неї надто багато зла й жорстокості, щоб вірити їй.

Говорячи про німецьку меншину в Польщі, він насамперед згадав про Об'єднання суспільно-культурних товариств і Суспільно-культурне товариство, які діють в Опольській Сілезії. Саме вони від початку повномасштабної війни організовували біженцям нічліги у Варшаві та збірку допомоги івано-франківській лікарні. Протягом пів року німецький Центр зустрічей у Рацібожу поселяв воєнних біженців у своєму будинку для гостей. У різний спосіб допомагали німці з Крапковиць в Опольському воєводстві. Ольштинське Об'єднання німецьких меншин перед минулими різдвяними святами організувало символічну збірку допомоги для України.

Німці з Румунії та Словаччини вже наступного дня після повномасштабного вторгнення росії до України створили робочі групи, які активно долучилися до допомоги біженцям. Спочатку представники цих груп інформували втікачів від війни про місця прихистку та як туди дістатися, а незабаром самі почали возити людей до місць їхнього перебування. Так вони допомогли понад 400 родинам, переважно матерям із дітьми.

10.

eprasa.pl 9b67ed799d

Учасники конгресу

Закінчення з 9 сторінки

Далі німці Румунії та Словаччини долучилися до збірки благодійної допомоги українцям із прифронтових зон, лікарням та біженцям, оплачуючи, зокрема, їхнє проживання. Бернард Ґайда підкреслив велику роль у цій допомозі євангельського костелу. У Чехії нечисленна німецька меншина активно долучилася до ініціатив чеських державних та громадських структур, що допомагали Україні. У Данії німці збирали речову допомогу та закликали переказувати гроші на актуальні потреби України на відкриті для цього рахунки. Німці з Грузії та Казахстану організували гуманітарні вантажі в Україну. Бернард Ґайда запевнив, що в самій Німеччині «теж вистачає людей, які спонтанно почали організовувати допомогу». За його словами, біженцям-німцям з України, які також були серед утікачів від війни, німецька держава надала статус «пізнього переселенця» (особлива категорія етнічних німців і німців за національністю, а також членів їхніх родин, яким законодавство дозволяє переселитися, отримати офіційний статус у ФРН і право на постійне проживання на території країни – прим. ред.) і привілеї, що з цього випливають, але лише на пів року.

Голова Ольштинського відділу ОУП Степан Мігус звернувся до присутніх із закликом намагатися вплинути на німецький уряд, насамперед – на канцлера Олафа Шольца, щоб переконати його якнайширше допомагати озброєнням, зокрема далекобійними ракетами, постачаючи їх у відповідній кількості. Степан Мігус підкреслив:

– Це не лише війна варварської росії проти України, а початок атаки на Європу чи, можливо, на весь світ. І цей світ має Україні, а також і собі, допомагати якнайактивніше, якщо не хоче в майбутньому війни у себе. Нині українці віддають своє життя не лише за волю України, але й за Європу та світ. Тому просто-таки обов'язком країн Європи є активніше допомагати українським воїнам, а в результаті й самим собі врятуватися від війни.

Подібні думки висловили Віктор Марек Лейк та Ярослав Слома, додавши, що незрозумілим видається помітне зменшення активності польської влади у підтримці України. Віктор Марек Лейк зауважив теж погіршення відносин Польщі з Німеччиною. Він і Ярослав Слома одностайно заявили, що недопустимим є обмеження фінансування з боку освітніх урядових структур на вивчення німецької мови (ідеться про зменшення суми на 8 млн злотих – прим. авт.), і запевнили, що після виборів до парламенту (відбулися 15 жовтня – прим. авт.) ситуація у взаєминах між державами-сусідами, а також у фінансуванні меншин, зміниться на краще.

Стан актуальних польсько-німецьких відносин охарактеризував політолог із Вармінсько-Мазурського університету, професор Аркадіуш Жуковський:

– Такі недружні взаємини панували тільки в 50-х роках минулого століття. Для потреб своєї теперішньої політики і парламентських виборів нинішня влада «розморозила» старі ресентименти.

Професор закликав польських політиків погодитися з фактом, що Польща і Німеччина – це сусіди, і варто обдумати, з ким Польщі краще співпрацювати: з Німеччиною або ж США, купувати зброю у США та Південної Кореї чи тісніше взаємодіяти зі своїм сусідом, від чого користь для Польщі була б більшою.

Заступник голови Об'єднання суспільно-культурних товариств у Польщі Міхал Шлєтер представив присутнім стратегію діяльності й перспективи німецької національної меншини на 2023–2028 роки, до опрацювання якої долучилися представники всіх німецьких меншинних організацій в Польщі. Одне з найважливіших завдань – відновлення й збереження рідної мови предків. Цим, до речі, уже займаються молодіжні структури, що діють на території всієї Польщі, зокрема Дім польсько-німецької співпраці з осередком у Ґлівицях. Його на конференції представляла Анджеліка Вольни, яка зі своєю організацією підтримує молодих українських біженців. Вартим уваги є також німецький меншинний проєкт «Югенд-пункт», тобто клуби для німецької молоді, яким опікується, зокрема, ольштинянка Вероніка Кордачук з Об'єднання німецької молоді в Польщі.

В ольштинському конгресі взяло участь понад 60 осіб. Двома тижнями пізніше Об'єднання німецьких меншин Вармії та Мазур, яке очолює Генрик Гох, відзначало своє 30-річчя. Урочистість із цієї нагоди знову-таки пройшла під «звуки» війни в Україні. Голова Ольштинського відділу ОУП, користуючись присутністю німецьких дипломатів та політиків, і цього разу закликав керівництво Німеччини активніше й щедріше підтримувати Україну, що без сумніву принесе користь усій Європі. ●

eprasa.pl 9b67ed799d

Заява Українського історичного товариства в Польщі щодо припинення Інститутом національної пам'яті розслідування у справі акції «Вісла»

З великим обуренням ми сприйняли рішення прокурора Інституту національної пам'яті Польщі про припинення слідства у справі проведеної у 1947 році польською комуністичною владою акції «Вісла», в якому заявлено: «У ході розслідування не знайдено підстав для ствердження, що переселення було злочином проти людяності чи комуністичним злочином». Обґрунтування цієї тези прокурором ІНП суперечить елементарним історичним знанням про акцію «Вісла», що містяться в численних наукових історичних дослідженнях, а також нормам правової держави. Воно суперечить резолюції Сенату РП від 1990 року, яка засуджує акцію «Вісла», «в якій був застосований притаманний тоталітарним системам принцип колективної відповідальності». Також президент РП Алєксандер Кваснєвський заявив у 2002 році: «Вона (акція «Вісла») стала просто символом усієї ницості, якої завдала тодішня комуністична влада українському населенню в Польщі», а також визнав, що її виправдання пролитою польською кров'ю «є не тільки помилковим, але й просто етично неприйнятним». У свою чергу президент Лех Качинський у 2007 році визнав акцію «Вісла» такою, що «суперечить основним правам людини».

Акція «Вісла» – це акт репресій, проведених без жодних правових підстав. Формально Республіка Польща у 1947 році була конституційною державою. Тож влада і підпорядковані їй державні органи були зобов'язані діяти в межах, окреслених законом. Однак рішення про виселення українського населення було прийнято з його порушенням. Аргументація, що депортація українського населення була викликана необхідністю побороти українське підпілля, не відповідає історичній правді. Адже не випадково комуністична влада в жодному іншому випадку боротьби з антикомуністичним підпіллям не застосовувала масові виселення або переселення цивільного населення як спосіб боротьби.

Акція виселення, проведена підрозділами Війська Польського, відділами Корпусу внутрішньої безпеки, які входили в склад Оперативної групи «Вісла», фактично мала характер депортації українського населення з метою його асиміляції. Офіцери Війська Польського незаконно виконували стосовно громадян Республіки Польща української національності функції органу державної адміністрації. Передача військовій владі функцій цивільної адміністративної влади формально могла у 1947 році відбутися в Польщі тільки в період воєнного стану, з дотриманням суворо визначеної законом процедури. Тим часом від 17 грудня 1945 року не діяв у Польщі ані воєнний стан, ані надзвичайний, які б надавали армії, органам державної безпеки і державній адміністрації надзвичайні повноваження.

У польському кримінальному праві не існувало покарання колективною депортацією. Суди в Республіці Польща як цивільні, так і військові, не могли винести вирок, що б засуджував до примусового виселення, вивезення на іншу віддалену територію і постійне перебування в визначеному місці під наглядом органів державної безпеки. Незважаючи на це, після масових депортацій з Польщі до СРСР у 1944–1946 роках українське населення, яке залишилося в Польщі, у 1947 році змусили покинути малу батьківщину, незаконно позбавили особистої свободи, що поєднувалося з психічними та фізичними тортурами. Під час акції «Вісла» мало місце також привласнення як рухомого, так і нерухомого майна, що було власністю виселених родин. Знищення їхньої спадщини, особливо церков і цвинтарів, було черговою для них, після виселення, формою репресій і приниження.

На західних і північних землях українські родини не мали можливості вибору місця проживання. Вони мусили оселитися там, куди були скеровані адміністрацією, зокрема в об'єктах, що були непридатні для проживання. Водночас мали місце численні випадки релокацій, якщо адміністрація вважала, що кількість українських родин у місці поселення була надто великою. Виселені українці перебували під постійним наглядом органів безпеки та цивільної міліції. Будь-яке їхнє переміщення за межі повіту вимагало відтоді дозволу органів громадської безпеки. Обмеження особистої свободи репресованих у межах акції «Вісла» ніколи не були скасовані державною владою. Після 1956 року влада просто перестала їх виконувати.

У ході акції виселення та примусового поселення українського населення на західних і північних землях підрозділи Війська Польського, органи державної безпеки та державної адміністрації вчиняли численні злочини, зазначені у чинному в 1947 році Кримінальному кодексі. Якщо покарання комуністичною владою без жодних правових підстав майже 150 тисяч громадян держави депортацією з їхньої малої батьківщини не було комуністичним злочином, то в такому випадку – чим власне воно було?

На нашу думку, прокурор ІНП в своєму обґрунтуванні припинення слідства у справі акції «Вісла» виправдав комуністичний злочин всупереч закону про ІНП та чинному законодавству Республіки Польща.

Водночас звертаємо увагу на те, що визнання злочинної акції «Вісла» справедливою і законною створило би небезпечний правовий прецедент у польській державі. Це б дало у майбутньому державній владі можливість застосовування подібних репресивних дій щодо будь-якої групи громадян Республіки Польща, вважаючи це «діями, що не містять ознак протиправного діяння».

Варшава, 3 грудня 2023 року

Члени Українського історичного товариства в Польщі:

проф. д-р габ. Роман Дрозд, голова, д-р Аліна Баціц, д-р Вітольд Бобрик, д-р Рафал Дидич, проф. д-р габ. Богдан Гальчак, проф. д-р габ. Ігор Галагіда, д-р Маріуш Гумецький, д-р Ольга Кіх-Маслей, д-р Тетяна Колодинська, д-р Марек Козубель, д-р Ростислав Крамар, д-р Ігор Ксенич, д-р Григорій Купріянович, Олександр Маслей, проф. д-р габ. Марко Мельник, Юрій Рейт, Мирослав Скірка, д-р габ. Ярослав Сирник, кир д-р Аркадій Трохановський, Петро Тима, д-р габ. Роман Висоцький, д-р габ. Ростислав Жерелик

eprasa.pl 9b67ed799d

КУЛЬТУРА

Анна ЧАПЛІНСЬКА
Фото з архіву героїні статті

«Це буде екранізація українського роману у Голлівуді»

Alina Ross – українська романістка-самвидав, літературна агентка. Авторка психологічних романів «Два Річарди», «Любов народжується в мовчанні», «Але ж ти любила». Роман «Два Річарди» англійською мовою («The 2 Richards») посідав перше місце на Амазон у ТОП-100 різдвяних романів. Наразі Аліна працює над новим романом, який планує видати вже навесні 2024 року.

Ми поговорили з Аліною про її творчий шлях, про те, як видавати книги без підтримки видавництва, псевдонім-торгову марку, письменницькі амбіції, екранізацію романів, Каннський кінофестиваль, книжкові виставки у різних куточках світу та перспективи творчих доробків українських авторів за кордоном.

– Аліно, чому саме романи та коли ви зрозуміли, що хочете пов'язати своє життя з письменництвом?

– Свій перший роман я написала у 2018 році, хоча почала у 2014-му. За ці чотири роки перерви не написала жодного рядка. «Цей роман» (називаю так, бо він поки залишається в тіні та потребує значних змін) я нікому не показала: ні друзям, ні близьким, ні у соціальних мережах. Ніде. Я одразу пішла з цим романом, перекладеним англійською мовою, на Amazon. До речі, він там досі є. Я собі нафантазувала, що як тільки книга з'явиться на Амазон, я стану популярною як Джоан Роулінг. І за моїми підрахунками, це мало статися наступного ж ранку після того, як я розміщу книгу. Але цього не сталося. Зранку я була у рейтингу романів два мільйони якась-там. Тоді мої рожеві окуляри трохи тріснули, але не повністю.

Якщо повернутись у дитинство, то і там я писала. Здебільшого – поезію. Я гарно писала твори і не лише на тему «Як я провела літо». Далі університет: Інститут філології при КНУ ім. Т. Г. Шевченка в Києві та спеціальність «Літературна творчість». Нас готували, фактично, стати письменниками. Але стали ними з групи тільки двоє – я і моя подруга. Що цікаво: група на рік молодша була більш «плодовитою» і наразі там щонайменше три людини активні у письменницькому просторі.

Чому романи? Бо я вірю своїм першим читачам, котрі в один голос казали: «Я читаю книгу, а бачу фільм. Ти так гарно описуєш почуття та емоції. Візуалізується кожна сцена». Дійсно, я люблю описувати почуття та відчуття. Вважаю це своєю сильною стороною. Не дивлячись на те, що мені часто радять писати, до прикладу, фентезі, бо воно більш популярне, я не змінюю жанр. Ліпше бути кращою або однією з кращих у своєму жанрі, ніж ніким у жанрі, який не відчуваєш.

– Alina Ross – це псевдонім?

– Так, і торгова марка за сумісництвом. Як торгову марку я зареєструвала це ім'я навесні 2020 року. Тоді почався карантин. Я мала достатньо вільного часу для думок, на котрі цього часу не вистачає зазвичай у потоці справ. Причиною псевдоніму та ще й латиницею було те, що я і далі розміщувала книги на Амазон. У грудні 2019-го на Амазон з'явився роман «The 2 Richards» і тоді ж він потрапив у ТОП-100 різдвяних романів. Хотіла, аби псевдонім легко запам'ятовувався однаково для читачів у різних куточках світу. Часто мене перекладають як «Аліна Росс», але я як McDonald's – не перекладаюсь.

– Ви з самого початку обрали шлях самовидання. Тобто видаєте книги без підтримки видавництва. Це був свідомий чи вимушений вибір?

– Скоріше вимушений, бо я робила спроби знайти видавця і вони були марними. Видавці в Україні не були готові до співпраці і цьому є декілька основних причин: нове ім'я – це великий ризик, фінансовий та репутаційний. Звісно, можливо, просто не сподобались мої рукописи, хоча з одним великим українським видавництвом ми вели перемовини щодо видання роману «Любов народжується в мовчанні», який про еміграцію, інтернаціональну любов з мовним бар'єром, традиції та культуру України.

eprasa.pl 9b67ed799d

Перший роман «Два Річарди» я видала у 2019 році за власний кошт. Тоді я працювала ще маркетологинею і, відповідно, гроші, зароблені у маркетингу, вкладала у друк книг. Перший наклад був сто примірників, які розкупили за півтора роки, тоді як новий роман «Але ж ти любила» – 700 примірників за 4 місяці. Наскільки знаю, це гарний результат не лише для самвидав-автора, але і для автора, дистрибуцією котрого займається видавництво.

Романи «Любов народжується в мовчанні» та «Але ж ти любила» видані за кошти мецената Сергія Вовченка. Він запропонував фінансову допомогу і на моє питання «чому» відповів, що читав мій роман «Два Річарди» і йому сподобалось. Вдячна йому. Його підтримка дозволила мені вийти на новий рівень: більші тиражі, більша мережа дистрибуції, можливість сфокусуватись виключно на письменництві.

Зараз шлях самвидаву свідомий. Були пропозиції, аби я надала на розгляд рукописи, але я відмовилась. Щоправда, не виключаю, що, можливо, колись буду співпрацювати з видавництвом, але вже як авторка, яка має ім'я та може сказати «так» чи «ні» запропонованим умовам. До речі, ще одна вагома причина, чому я обрала шлях самвидаву – бажання залишити авторський текст на всі 100%. Іноді книги авторів, тим більше новачків, редагують до невпізнання (залежить, звісно, від політики окремого видавництва).

– Коли сто примірників книги півтора року продавались, не хотілось сказати: «Та пішло воно все!» і повернутись повністю до маркетингу? Мабуть, маркетинг – це непогані гроші.

– Хотілось. І так, у маркетингу я гарно заробляла та багато подорожувала. Я вам більше скажу: іноді і досі хочеться. Особливо у моменти, коли стикаєшся з ігноруванням самвидав-авторів зі сторони державних інституцій та деяких книгарень. Але більшість книгарень все ж таки відкриті до співпраці, і мої книги представлені у мережі книгарень Є, Якабу, Vivat, Моя книжкова полиця. Я безмежно їм вдячна за підтримку самвидаву, бо тоді з'являється рух, мотивація мені та іншим авторам, як я, писати, видаватись та вірити, що самвидав теж може мати успіх, може зацікавлювати читача, а головне – потрапляти на очі читачу з полиць українських книгарень.

– Не так давно ви оголосили, що відтепер будете літературною агенткою. Чим спричинене таке рішення?

– Другий рік підряд я відвідую книжкові виставки: Франкфурт, Варшава, Відень. Української книги за кордоном (у перекладі іншими мовами) майже немає. Крихти. В Україні наразі кількість літературних агентів можна полічити на пальцях, мабуть, двох рук, а кількість літературних агенцій – на одній. З книжкових виставок я отримала цінні контакти, які можуть допомогти українським авторам видатись в інших країнах. І, зрештою, в Україні елементарно не вистачає рук у цій сфері, тому я берусь за справу літературного агента, маючи вже певні зв'язки та аналітику міжнародного книжкового ринку.

Цього року я повернулась з книжкової виставки у Франкфурті (найбільшої у світі), де спілкувалась з видавцями та літературними агентами з різних країн. Як відомо, міжнародна літературна практика передбачає комунікацію у форматі «літературний агент – літературний агент» або «літературний агент – видавництво», якщо мова йде про продаж прав за кордон. Я перевірила це на власному досвіді: за п'ять років мною відправлено точно більше 500 листів до літературних агентів та видавців. Я отримувала або стандартні відмови, або тишу у відповідь. Бо так не працює.

У автора має бути літературний агент. І цим агентом тепер буду я для інших авторів, аби української книги за кордоном стало більше. Але писати не припиняю.

Моя ціль – допомогти українським авторам знайти свої видавництва за кордоном та видатись іншими мовами. Особисто для мене пріоритетна англійська мова, бо вона дає можливість донести інформацію до великої кількості читачів.

– Ком'юніті САМВИДАВ, яке ви нещодавно створили, теж для допомоги українським авторам?

– Так. А саме тим, хто видає книги за власний кошт та не має каналів дистрибуції, бо не знає з чого почати. Також дуже актуальне питання виходу української книги на Амазон. Її там дуже і дуже мало. У мене є окремий покроковий відеокурс: від розміщення до просування книги на цій платформі. Звісно, інформація з власного досвіду. У телеграмі нас можна знайти легко: t.me/samvydavua. Долучайтесь.

– Розкажіть про фантастичну історію, яка трапилась з вами на Каннському кінофестивалі, бо в соцмережах ви цим ділились.

– Це чергове нагадування того, що не треба погоджуватись на будь-що, що тобі не подобається.

Минулого року я вперше відвідала Каннський кінофестиваль. Цього року була теж. У 2022-му поїхала, аби шукати продюсерів для екранізації своїх романів. Згодна, дуже наївно, тим більше, жодної душі я там не знала і знайомств не мала.

Останній день мого перебування у Каннах. Замовляю у кав'ярні каву та круассан. І те, і інше виявились несмачними. Я залишаю замовлення на столі і йду у рандомному напрямку, навмання. Чую, як хтось каже: «Ukrainian». Переходжу дорогу до ресторану, де стоять чоловіки і знайомляться. Сідаю за сусідній столик. Як виявилось, один з чоловіків був українським продюсером. Нам вдалось поспілкуватись і вже ввечері я була на вечірці продюсерів, в тому числі і голлівудських, заради чого перенесла літак на два дні. Тобто, якби я залишилась їсти круассан та каву, котрі мені не смакували, я б не опинилась у тій точці та не почула б «Ukrainian». На вечірці познайомилась з голівудськими продюсерами. Наприклад, з продюсером фільму «Богемна рапсодія», з котрим досі підтримуємо зв'язок і котрий надіслав мені власні навчальні матеріали щодо сценарної майстерності.

– Тобто є амбіції екранізувати свої романи?

– Так. І вони були з самого початку. Від самої першої книги. Знаєте, це ніби ти відчуваєш, що так має бути. Питання часу та зусиль, які я для цього докладу. А потім мої читачі казали мені те ж саме: «Читаю – а бачу фільм», і я вкотре розуміла, що знаходжусь на правильному шляху.

На одній з благодійних подій мені сказала зовсім незнайома людина, яка вперше тримала книгу в руках: «Це буде екранізація українського роману у Голлівуді».

Дівчина говорила про роман «Два Річарди», події якого відбуваються в Нью-Йорку та Лос-Анджелесі. Роман українською мовою теж є на Амазон. Зараз ця дівчина – моя краща подруга. Звісно, не тому, що вона казала приємні мені речі *(сміється)*. ●

Соціальні мережі авторки:
Instagram: @alinaross_writer
Telegram: Writer Alina Ross

eprasa.pl 9b67ed799d

Григорій СПОДАРИК
Фото Людмили Лабович

Роль міст в минулому Підляшшя

У Більську-Підляському та Кліщелях 17–18 листопада проходила VII Підляська українська наукова конференція, присвячена містам регіону та їхньому минулому. Науковці обговорили також функціонування на цій території українського етносу та його відносини з іншими.

Урочисте відкриття в Кліщелях, справа – Григорій Купріянович

Проблема публічного простору

Відкрив захід і привітав гостей директор Підляського наукового інституту Григорій Купріянович. Він зачитав доповідь «Більський міщанський рід Токаревичів у родинній традиції». Говорячи про сім поколінь своїх предків, серед яких були бургомістри, публіцисти, історики та інші, Григорій Купріянович відзначив: «Дуже важливим компонентом ідентичності кожної людини є збереження та відбудова пам'яті про власну родину». У підсумках першого дня він указав на проблему відсутності державних чи самоврядних установ, які розповідали б гостям регіону про його багатокультурність. «У наших музеях часом навіть не згадують назви інших етносів, крім того, який домінує», – сказав директор Підляського наукового інституту. Апелюючи до однієї з доповідей, він указав на проблему найменування вулиць. Григорій Купріянович зауважив, що в Познані й Більську головні вулиці можуть носити однакові назви, які не відображають регіональну специфіку, зокрема культурно-національну різноманітність. Регіональні особливості з'являються в назвах хіба що десь на околицях міст: «Найменування головних вулиць є розповіддю, яка певною мірою виключає меншини. Як на мене, це серйозна проблема, пов'язана з інтерпретацією публічного простору».

Мілейчиці

Серед особливо цікавих була доповідь історика Романа Висоцького, який говорив про містечко Мілейчиці в міжвоєнний період. На початку заснування воно належало до Берестейського повіту. З містечка та околиць походить багато важливих постатей польської культури, єврейського пацифістського руху чи українського наукового середовища. Тут, наприклад, народилося двоє перших членів Української академії наук, а в XVII ст. Мілейчиці були власністю запорозького гетьмана Павла Тетері. У 1918 р., ще до завершення І Світової війни, унаслідок подій, які відбувалися на Сході, містечко перебувало в адміністративних межах Української Народної Республіки. У цей час тут діяла українська школа, яка проіснувала недовго, оскільки після укладання Білостоцького договору з 1919 р. у місті було запроваджено нову польську владу. Як зауважив історик, польська адміністрація теж опинилася в складній ситуації, оскільки невдовзі на цю територію прийшла більшовицька армія, яка нищила все, щоб створити основи для комуністичної держави. Влада більшовиків на території Мілейчиць тривала кілька тижнів і завершилася після програшу в битві з поляками. Дуже змінювалася й структура мешканців. Під час І Світової війни більша частина жителів тікала з міста – відбувалась масова евакуація православних углиб росії, з якої біженці почали повертатися в 1917 р. Жахливим моментом став прихід більшовицької армії влітку 1920 р. Щоб проілюструвати трагічність події, зазначимо, що 1918 р. разом із біженцями, котрі повернулись з евакуації, місто налічувало 2400 мешканців. Але в 1921 р. їхня кількість скорочується більш ніж на 1 тис. «Це наслідок битви під Мілейчицями з більшовиками. Ці події призвели до великої кількості жертв», – наголосив Роман Висоцький. Проте вже в наступних роках відбувається велике демографічне зростання. У 1921 р. на території всієї ґміни Мілейчиці проживає трохи більше ніж 4 тис. осіб, а за 10 років їх стає на 4 тис. більше, що є результатом переселень і повернення біженців. У ті часи етнічний склад містечка також був дуже різноманітний. Упродовж 20-х рр. місто починає помітно розвиватися як промисловий осередок (наприклад, виробництва кахлів) та туристичний центр. Зазвичай упродовж року містечко відвідувало десь 1,5 тис. туристів, але траплялося, що їх приїжджало близько 4 тис. Для мешканців міста це стало джерелом прибутку. Зросла й кількість крамниць та мануфактур – на початку 20-х рр. їх було 6–7, а в 30-х працювало вже близько 70. Про зростання статусу містечка свідчило й те, що в ньому працював лікар та була аптека. Її заснував випускник Київського університету ще до війни, а потім був її власником упродовж кількох десятиліть. Мілейчиці були також осередком політичного життя. Тут функціонували ліві польські партії, а найсильнішою була Польська соціалістична партія. У Мілейчицях розвивався єврейський політичний рух соціалістичного спрямування. Активність євреїв зосереджувалася довкола релігійного життя, оскільки в Мілейчицях була синагога, створено кагал (gmina żydowska). Тут існувала й велика римо-католицька та православна парафії з двома церквами та каплицею. Діяли фінансові установи, як-от «каса Стефчика» і Народний банк. Кінець такого життя настає у вересні 1939 р., коли спочатку приходить німецька армія, а за кілька днів – радянська. Вона ліквідує церковне, суспільне та політичне життя. Потім мешканці Мілейчиць опиняться серед жертв Куропат чи Катині. Як підсумував Роман Висоцький, від цього моменту Мілейчиці вже не повернуться до свого «золотого віку».

eprasa.pl 9b67ed799d

Місто як центр національної ідеї

Учасники заходу почули також доповіді про колективну ідентичність та спільнотність, етимологію прізвищ, постать Богдана Мартинюка (1939–2018), познайомилися з автором книжок про історію населених пунктів цього регіону Юрієм Плевою.

Д-р Вітольд Бобрик розповів про конфесійну структуру міст Більського повіту в контексті перепису 1921 р. Він зауважив, що етнічність тоді визначалася саме за конфесійною приналежністю. На той час у повіті було три основні конфесії – православна, римо-католицька та юдеї. Останніх було найбільше у містах, що пояснюється тодішнім торговим характером регіону. Найменше в містах проживало представників православ'я. Але зовсім інші результати перепису отримаємо, беручи до уваги не тільки ситуацію в містах чи містечках, але й у місцевостях навколо них. Якщо в самих Кліщелях юдеїв було понад 40%, то вже на території ґміни їхня кількість не досягала 1% від усього населення. Крім того, як зауважив дослідник, православні здебільшого були хліборобами, тому їх важко знайти в міській суспільній структурі. Отже, для реального розуміння етнічно-конфесійного складу населення цього регіону слід брати до уваги вказані закономірності.

Тим часом Віктор Місіюк із Берестя говорив про розвиток українського національного руху в Поліському воєводстві (у 1921–1939 рр. воєводство Польської Республіки, адміністративно-територіальна одиниця – прим. ред.). Доповідач наголосив, що й у цьому випадку міста мали ключове значення, хоч українське населення традиційно вважається сільським. Науковець підкреслив: саме в містян виникає потреба національної ідентифікації, а потім вона й інші рухи поширюються на регіон.

Цікавою була доповідь, присвячена Білій на Підляшші, як центру українського руху 1917–1918 рр. Її автор Рафал Дидич розповів, зокрема, про роль організації Союз визволення України (СВУ). Її створили в 1914 р. у Галичині українці, які походили з окупованих росією територій і постійно боролися за волю України. Організація займалася роботою з полоненими солдатами російської армії українського походження. СВУ діяв у таборах на території Німеччини, де здійснював культурну діяльність, українізуючи й повертаючи до рідного коріння полонених. Крім просвітницької діяльності в таборах, уже в 1917 р. представники організації починають працювати на території Радянського Союзу, провадячи діяльність на зразок Українських січових стрільців. Оскільки австрійська влада не підтримала роботу організації, її перенесено до Білої, де діяла німецька адміністрація та дала дозвіл українцям. Обране місце було хорошим комунікаційним пунктом із залізничним сполученням між Варшавою та Берестям. Українські діячі приїжджають сюди в березні 1917 р. і формують Українську громаду – культурно-освітню організацію на чолі з Миколою Шаповалом. Спочатку структура нараховує кілька десятків членів – переважно колишніх в'язнів уже згаданих таборів. Навколо центру, що розташований у Білій, діють пункти ще у 8 місцевостях. Уже в червні Українська громада починає видавати свою газету «Рідне слово» (тижневик, тираж близько 2 тис.), яка виходила впродовж двох років. Активісти Української громади зосередилися також на освітній діяльності. Тоді вдалося створити 95 українських шкіл у 9 повітах (найбільше – у Кобринському й Ковельському), де навчалося 5226 учнів, з якими працювало 111 вчителів. Українська громада діяла до грудня 1917 р. «Подія, яку в історії української державності вважають позитивною – Берестейський мир (3 березня 1918 р.) і надання незалежності Українській Народній Республіці, якраз у випадку діяльності Української громади на Підляшші не вплинула на краще. Тому що більшість діячів, які приїхали з Києва і Наддніпрянської України, з відновленням державності повернулися до себе. У зв'язку з цим, наприклад, у червні 1918 р. зі створених шкіл залишилось всього 40», – відзначав Рафал Дидич, показуючи бурхливість і несподівані наслідки історичних процесів.

Вручення пам'ятних медалей з нагоди 500-річчя надання міських прав Кліщелям

Особливе місце у тематиці конференції посіли Кліщелі, які відзначають 500-ліття надання їм міських (магдебурзьких – прим. ред.) прав. Різним аспектам історії міста був присвячений другий день конференції. Загалом було виголошено 43 доповіді, в яких про підляські міста говорили в різних ракурсах – археологічних, демографічних, економічних, культурних тощо. Виступали дослідники з Підляшшя та інших наукових осередків Польщі та Білорусі. Поряд з українською та польською мовами доповіді були зачитані й місцевою українською говіркою. Проведено п'ять сесій, три презентації книжок, відбулося також урочисте вручення медалей із нагоди 500-річчя надання Кліщелям міських прав та низка інших супровідних заходів. Повний запис конференції розміщено на фейсбук- та ютуб-сторінках головного організатора – Підляського наукового інституту. ●

eprasa.pl 9b67ed799d

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Ситий голодного не зрозуміє

Думам, же предкам не розходило ся лем о ідло, бо в жытю вшытко має свій смак, аджи война. Серед нами барз мало єст юж хыбаль такых, котры тямлят, чым она пахне (як ваняє), адже нич чудного в тім, же тяжко зрозуміти нам, што грає в душы гнешніх біженців з Украіны. Аджи уважні слухаючы оповідань дідів, барз добрі знают, же война войні не єст рівна. Зрештом, не все єст найгірша, прецін на Лемковину найбільша біда пришла по розгромі гітлерівців. Предкы дуже тяжше пережыли повоєнны часы ниж єден ци другий перевал чужых войск през нашы села. В Боднарці было так: *Пятниця, 6 квітня 1945 р. Акция за переселіньом до СССР наберат на силі. На выізд записало ся юж 120 родин. В селі лишат ся ищы 50 родин, незнающых што мают робити, оставати ци іхати. Сусідны села, такы як Воля Цєклінска, Фолюш, Перегримка, Розділя, выіжджают цілы, а то зьлі діє на боднарчан, на тых, котры ищы ся не позаписували на выізд.* ***В селі сум и риданя, як на похороні. То справжний похорон Лемківщыны… Більшіст жытелів Боднаркы «згодила ся» на выізд під террором місцевых агентів, котры за свою юдину роботу взяли рублі. Негідникы, зрадникы. Продали своїх братів, несьвідомых Лемків*** *и… Але принятя 30 срібняків не вийде ім на госен. Не мине іх судба Юды.* ***Бідны Лемкы не знают, што на них там жде. Хоц більшіст з них з цілого серця ненавидит Украіны, жаль мі іх, бо серед нима тіж мож найти барз дуже добрых люды.*** Отец Ярослав Богатюк (автор наведеного) были Украінцьом з-під Збаража, адже барз добрі знали, чым пахне совітска влада. Коротко жыли під єй сапогом (лем од вересня 1939 рока до 21 червця 1941 р.), але старчыло и того, жеби в марци 1944 р. втікати перед совєтскым «райом» разом з Німцями на захід. Боднарчане думали по-старому (были, на жаль, старорусинами промоскальскыма) и нияк не хотіли вірити в істинну о радяньскым аді, зачуту од іхнього тимчасового пароха. Безграничні завірили агітаторам, котры русскій ад называли райом. Тимчасовий парох жаліли, же не могли зарадити тому, жебы Лемкы сами не лізли в челюсты безбожной державы. З памятника о. Богатюка знаме, же найбільше лихо на боднарчан пришло як раз по закінчыню войны, а задіяне было номен омен «освободителями». Парох боднарчан так описуют, што ся в селі товды діяло: *Середа, 9 мая 1945.* ***Частинне пересеління боднарчан.*** *На фронті велика подія, але селяне не сут ньом зацікавлены,* ***переселенці з Боднаркы до СССР юж третій ден выіжджают до Заґожан. Ціле село жыє іхнім выіздом, дуже родин выіжджат не по своїй воли. В селі третій юж ден чути нестриманний плач, не до вытриманя. Выіжджаючы обціловуют хыжы, сьціны, двері, падают на землю, цілуют єй и не хочут ся юж з нєй двигнути. Не можу смотріти на іхній біль. Жаль мі тых бідных люды. Нарід пережыват величезны страждання. Іхня Голгофа єст превелика и за то, же не є надії, же по Великій Пятниці настане для них Воскресіня. Якраз наша Церков святкує Воскресіня Господнє, а Лемківщына має похорон*** (о. Я. Богатюк, с. 68).

Насправді так єст, же: *Ситий голодного не зрозуміє*. Кєд не чытали бы сме того роду спогадів, не знали бы сме, же предкы пережыли барз подібне, през што од 24 лютого 2022 рока переходят мешканці не лем східной Украіны. Парох Боднаркы так описуют друге своє выходжыня на выгнаня, друге втіканя перед совітами: *Підвозу для переселенців* (німецка) *влада не дала, треба было піше ити и то по барз планній дорозі. Жебы дійти до Контів (до найблишшого села), треба было штырі раз переходити през ріку. Найпотрібнішшы річы запакувал єм до двох великых валізок, в дві торбы и до плахты з перином и заголовком. Єдыном сылом потяговом – а радше носичом сесых тоболів – был єм я сам. На Христю* (дівка пароха) *не міг єм рахувати, бо была ищы слаба, остатніма тижнями хворіла. Взял єм валізкы и торбы, а Христя несла перину и заголовок. (…) Юж по кількадесятох метрах знал єм, же з такым тягаром далеко не зайду. Плечы здают ся тріщати, а валізкы хочут мі рукы пообривати. Цілого обляло мня потом. Ишол єм барз помаціцькы, а треба было скоро, бо більшевикы почали сылнішше стріляти по селі – кулі гарматні падали при клебаніі и блиско дорогы, котром сме крачали. Кєд почали падати юж барз блиско нас, а я не міг єм юж нияк ити (бо допала мня превелика неміч), не знал єм што робити. Христя почала барз плакати и просила мня, жебым вшытко лишил, а жытя рятувал. (…) Хоц червеноармійці стріляли барз блиско нашой дорогы, помаціцкы, з ногы на ногу, ишли сме далі. За селом з барз великого страпліня зошли сме до потічка, хвилю рішил єм там одпочати. Хотіли сме там перечекати, бо чути было юж надлітаючы совітскы аеропляны (самольоты). (…) Пішли сме далі, кєд одлетіли. Жеби скоротити си дорогу, перешли сме річку, хоц вода сігала колін. Ледві-м перешол сесу каменисту ріку и нияк не міг єм вилісти на єй высокий беріг. Пак в дальшій дорозі мусіл єм одпочывати што раз частішше. Кєд зашол єм до першой хыжы в Кутах – повіл єм собі, же од тале не рушу ся юж ани на крок, хоц бым в тій порожній хыжы мал гмерти. Люде од таль были юж вывезены* (о. Я. Богатюк, с. 35-36).

Для повного образу додам, же єґомосьць не на дармо ховали ся перед радяньскыма лотчиками, 11 стичня 1945 р. В памятнику записали такє: *Гнеска рано о 8:20 над село* ***надлетіло декілька великых русскых аероплянів стріляючых з машыновых кульометів и легкых гарматок по людях и хыжах.*** *(…)* ***Од іхнього нальоту в селі запалили ся три хыжы (з обийсьцьом) и єдна стодола. Тяжко ранено єдну жену, матір семеро малых діти*** (ото пізнішшый марґінесний дописок: ***Сеса жена гмерла в горлицкым шпитали). Так повитали Лемків русскы, котрых так барз ту ждали*** (о. Я. Богатюк, с. 56-57.). В другий ден нашого Нового Рока (адже 15 стичня 1945 р.) єґомосьць записали: ***Рускы лотчикы стріляли по селі з ріжного рода зброїі, метали бомбы, стріляли з легкых гарматок и машыновых кульометів запалуючыма патронами. Бомбы напевно были кількатоновы, бо выбивали в землі діры так великы, же могли бы ся в них сховати цілы хыжы*** (о. Я. Богатюк, с. 57.).

Посмотте, тілко часу минуло, а русскы лотчикы в Украіні роблят так само як в 1945 році и на домір більшого зла літают на ліпшых аероплянах и мечут міцнішшы бомбы. Ци долго ищы так буде? Но штож: ***Пан Біг обіцял дати, казал ждати.*** Старинна сеса пословиця боронит нас перед попаданьом в зневіру и переконує, же перемога добра над злом збуде ся (перше ци пізнішше, хыбаль не мушу додавати, же «победы» русскых не буде). ●

eprasa.pl 9b67ed799d

РЕЦЕНЗІЇ

«Я, Ніна» – драма. Режисерка: Марися Ніктюк. Сценаристки: Марися Нікітюк, Ольга Куровець. Актори: Яніна Соколовська, Олексій Тритенко. Виробництво: Україна, 2023. Тривалість: 1 год. 40 хв.

Марина ОДНОРОГ

Історія боротьби з раком: якщо ти щось не хочеш бачити – це не означає, що його не існує

Тема раку ще досить табуйована в українському суспільстві, а тим паче – в українському кіно, адже дуже легко скотитись в страждання або в романтизацію. Проте стрічка «Я, Ніна» режисерки Марисі Нікітюк говорить про рак голосно, самобутньо, подекуди агресивно і жорстоко, але максимально чесно, відверто та з любов'ю. Здається, так вміє лише Нікітюк із властивим їй магічним реалізмом та психоделікою, яка присутня в першій повнометражній роботі режисерки «Коли падають дерева». Сильна історія та акторська гра у «Я, Ніна» підкріплена постійними світловими та звуковими ефектами, які створюють абсолютно самобутню картинку, яка лише додає об'ємності та динаміки стрічці. Гігантський динозавр з липким слизом, дзеркало, страшні стіни лікарень, дивні кімнати, де проводять час онкохворі, – все це не просто декорації, а повноцінні герої фільму, які знають більше.

Повертаючись до сюжету, головна героїня стрічки – самозакохане, пихате, егоїстичне стерво телеведуча Ніна Сокіл, яка відверто смакує, витягуючи необхідні їй емоції від гостей та принижуючи підлеглих. Певним прототипом головної героїні є ведуча Яніна Соколова, але переважно це збірний образ та художня інтерпретація самої режисерки. У кадрі вдало показана зверхність Ніни та смакування перемоги крупними планами на екрані, де вона – велика переможниця, а герої – маленькі розчавлені люди, яких розглядає вся країна в лупу. Більше бруду і крові – вищі рейтинги: саме це керує ведучою та її командою. Під час однієї зі зйомок трапляється сутичка з героєм передачі, де телеведуча отримує травму, однак вона не плаче і не страждає. Ніну знову показують крупним планом з кров'ю на обличчі, але не як жертву, а як звіра-переможця. Але чи перемога над героями означає перемогу над проблемами, які прийдуть в життя головної героїні після незапланованого обстеження, на якому вона отримає діагноз – рак кісток?

Саме момент після обстеження запускає цілий вир подій та подвійного життя, яке насправді веде не лише Ніна. У стрічці неодноразово показується, що ми бачимо лише картинку, але ніколи не підозрюємо, що всередині. Це ще одне нагадування про те, що картинка на телебаченні та в соціальних мережах може бути абсолютно ілюзорною і важливо самим героям не затягнутись у вир ілюзії. Адже оточуючі бачать успішну телеведучу та дружину, якою захоплюються всі, своєрідну lucky girl, а вона не кохає свого чоловіка, втратила матір і нікому про це не сказала, та в кінці намагається приховати, що хвора на рак. Ілюзорне і оточення самої Ніни – продюсер, дізнавшись про рак героїні, відразу думає про те, що потрібно закривати шоу, а не про стан «подруги», а люди навколо жахаються її, коли дізнаються про хворобу. Ілюзорне саме сприйняття Ніною свого діагнозу та життя з раком і тих, хто проходить цю історію поруч з нею. Образом ілюзій також є зелений дракон. Спочатку у формі надувної кульки, поки головна героїня приховує свій діагноз і намагається жити, як раніше, а потім – марення, яке приходить до героїні під час хімії: велике та липке, яке хоче з'їсти її. Побороти та відпустити дракона – одна з ключових цілей у стрічці. Це стосується і внутрішнього дракона, який виїдає її роками.

Рак у фільмі знімає всі ілюзії, оголює (у різних сенсах), рівняє та підсвічує все, що «не так лежало». Це випробування, в якому поруч залишаються справжні і разом з втратою старого з'являється нове. Нове у «Я, Ніна» – це компанія трьох дивних друзів, які знають, що таке рак. У стрічці Максим Панченко, Лілія Нестеренко та Оксана Брагінець виконують ролі членів групи підтримки онкохворих. В основу їхніх персонажів покладені реальні історії боротьби з хворобою, а імена цих людей є в титрах до фільму. Кожен із них розповідає свою маленьку історію та демонструє різне відношення до раку, але головне – сильне бажання жити та просто радіти життю. За ними цікаво спостерігати, в кожного своя взаємодія з Ніною і кожен з них учитель для неї. Ще один цікавий персонаж – чоловік Ніни Андрій (Олексій Тритенко). Він терпить майже всі вибрики дружини, щиро хоче від неї дітей, розуміючи, що вона його не любить. Проте саме він з початку до кінця проходить з нею весь шлях. Тритенко дуже гармонійний у ролі чоловіка-скали, який лише в одній сцені дозволяє собі емоційний надрив, який закінчується ускладненнями.

Виконавиця головної ролі Антоніна Хижняк ідеально справляється зі всім емоційним калейдоскопом. Адже саме на емоціях зовнішніх і внутрішніх великий фокус. У Хижняк вони максимально промовисті. Трансформація від зверхнього стерва до усміхненої благодійниці проходить нешвидко, з болем, втратами та зреченням минулого життя. В цій трансформації вона здобуває справжню сміливість – жити і справжню себе, яка не думає про рейтинги і не оцінує людей по статусу.

Сміливість має і режисерка Марися Нікітюк – відверто показуючи спотворене хворобою тіло головної героїні, умови, в яких часто опиняються онкопацієнти, споживання марихуани. Так, як нова подруга Ніни після операції змушує глянути на місце, де була рука, так і Нікітюк змушує глядачів відверто глянути на те, що проживають онкопацієнти. Якщо ти щось не хочеш бачити – це не означає, що його не існує.

Команді, яка працювала над стрічкою, вдалося розповісти про рак небанально: тут багато чорного гумору, кохання, дружби і втрат. Але за рахунок динамічності цих емоцій не виникає відчуття важкості від перегляду фільму. Це той випадок, коли складну історію, в якій багато втрат, змогли «присипати» любов'ю та прагненням жити життя прямо зараз. ●

eprasa.pl 9b67ed799d

ВІДІЙШЛИ

З сумом повідомляємо,
що 27.10.2023 року
в Ґданську
після довгої хвороби
пішла з життя

бл. п. Надія Костик

народжена в селі Торки біля Перемишля 6.07.1944 р. Вона була дванадцятою дитиною Єви Чіснок та Івана Костика.

Після депортації з Перемищини в 1947 році Надія опиняється в Сипнєві, неподалік Валча, та зростає в сім'ї, де плекають любов до української мови й традиції.

Надія Костик вчилася в педагогічній школі в Слупську. Продовжила навчання в Ґданському університеті, де отримала звання магістра математики. Працювала програмістом у Ґданській політехніці. Другу вищу освіту здобула заочно на факультеті української філології у Варшавському університеті.

Протягом багатьох років вона самовіддано працювала задля української громади Ґданська: допомагала в підготовці культурно-освітніх заходів, концертів та ярмарків. У часи Польської Народної Республіки співпрацювала з рухом «Солідарність». Закохана в українську пісню, Надія була членом кількох колективів: хору «Думка» під керівництвом Аї Маціґановської, варшавсько-ґданського хору під керівництвом Ярослава Полянського та парафіяльного хору. Багато часу присвятила роботі для греко-католицької парафії у Ґданську. Віряни досі користуються нотами пісень та літургійними книжечками, які Надія підготувала для ґданської церкви.

Україна та рідні Торки – село, в якому народилася, завжди були в її серці. «Вона була цікавою та непересічною людиною. Українкою по крові й у душі», – згадує її родичка з Києва. Надія багато разів відвідувала Явожно та Александрів-Куявський, щоб помолитися та віддати честь тим, хто поклав голову за Україну.

Допомогла виховати два покоління дітей Костиків, Залітачів, Путьків та Капелюхів. «Цьоця Надя» – так Надію Костик називали не лише племінники, а також ті, хто мав честь її знати. Була людиною скромною, працьовитою і дуже незалежною. Хоча відтоді, коли 5 років тому хвороба прикувала її до ліжка, не сказала нам уже жодного слова, ми запам'ятаємо Надію як веселу, щиру людину з великим почуттям гумору.

Надія Костик відійшла у вічність 27.10.2023 р. в Ґданську, залишивши у скорботі сестру Марію, брата Миколу та всю родину.

Хай земля буде Тобі пухом, Надю!

Родина

Щиру подяку висловлюємо Олі Янішин, яка доглядала Надію в лікарні в Тучні.

Спасибі всім, зокрема о. Улицькому та хорові, котрі провели Надію Костик в останню дорогу 31.10.2023 р. на Лостовицький цвинтар у Ґданську.

ОГОЛОШЕННЯ

- Об'єднання українців у Польщі у 2023 р. реалізувало проєкти, дофінансовані дотацією міністра внутрішніх справ і адміністрації:

  1. Поточна діяльність ОУП.
  2. Діяльність Осередків української культури.
  3. Видавання тижневика «Наше слово» у 2023 р.
  4. Діяльність хорів та художніх колективів.
  5. Дитячі фестивалі та конкурси.
  6. Видання річника «Український альманах» 2024.
  7. Зустрічі на прикордонні.
  8. 47. ЯрмаRock FEST.

- ## ДО УВАГИ БАТЬКІВ!

  Надсилайте нам фотографії ваших дітей, які народилися в 2023 році.
  Для того, щоб вони з'явилися у святковому номері нашої газети, чекаємо на знімки до 25 грудня на електронну адресу редакції: redakcja@nasze-slowo.pl.
  Просимо зазначати ім'я, прізвище, вагу, зріст, а також місцевість – бажано українською мовою. Чекайте відповіді на свій лист. Якщо відповіді немає, значить, редакція не отримала фото.
  В такому разі просимо надіслати мейл ще раз або телефонувати нам: +48 (22) 677-88-10.

  Редакція «Наше слово»

- **ЗАПРОШУЄМО НА БЛАГОДІЙНУ МАЛАНКУ 2024 У КОШАЛІНІ**

  13 січня 2024 року (субота), початок о 20:00,
  KLUB PODCHORĄŻEGO CSSP (ul. Wojska Polskiego 66, Koszalin)
  До танцю гратиме ансамбль «Хата Вуя Бена»
  з Ольштина. Допомога воюючій Україні!
  Детальна інформація та резервація місць за номерами телефонів: 94/ 342 64 70 (домівка),
  моб. тел. 884 994 009, 609 856 353.
  КІЛЬКІСТЬ МІСЦЬ ОБМЕЖЕНА!

- **ЗАПРОШУЄМО НА МАЛАНКУ 2024 ДО ҐДАНСЬКА!**

  13 січня 2024 р. (субота) о 20.00.
  Будинок культури MŁYNIEC (ul. Pilotów 3, Gdańsk-Zaspa)
  До танцю гратиме гурт HARAZD.
  Резервація місць – тел. 724 999 192 (Андрій)

- **МАЛАНКА У ТШЕБ'ЯТОВі!**

  Забава відбудеться 20.01.2024 о 20:00.
  До танцю гратиме гурт «The Ukrainian Folk».
  Організатори гарантують теплі і холодні страви
  та веселу забаву до рання!
  Місце проведення – Домівка ОУП, вул. Śluzowa 21.
  Кількість місць обмежена!
  Детальніша інформація та резервація місць
  за номером телефону: +48 609 271 201 (Богдан Патра)
  Щиросердечно запрошуємо всіх охочих
  до спільної забави!

  Організатори

eprasa.pl 9b67ed799d

Передплата «Нашого слова» на 2024 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	**5,00** зл + поштові оплати	**115,00** зл	**230,00** зл	**460,00** зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	**5,00** зл без поштових оплат	**65,00** зл	**130,00** зл	**260,00** зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	**5,00** зл + поштові оплати	**127,00** зл	**254,00** зл	**508,00** зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	**5,00** зл без поштових оплат	**65,00** зл	**130,00** зл	**260,00** зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
410,00 зл	**820,00** зл
95,00 євро	**190,00** євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
435,00 зл	**870,00** зл
150,00 дол КАНАД.	**300,00** дол КАНАД.

США

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
435,00 зл	**870,00** зл
115,00 дол США	**230,00** дол США

Українське історичне товариство в Польщі вітає

пані Аліну Баціц

з отриманням наукового звання доктора (кандидата наук) з історії
у Поморському університеті в Слупську.
Вітаємо, Пані Доктор, з успіхом
та бажаємо подальших наукових досягнень.

Друзі з Українського історичного товариства в Польщі

УВАГА!

Ruch не приймає нові замовлення на передплату газети на 2024 рік. Замовити тижневик «Наше слово» можна у поштових відділеннях Poczta Polska, редакції «Наше слово» та через KOLPORTER.

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogłoszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 9b67ed799d

Дім для людей і мрій

Разом збудували – разом відбудуймо!

Завершується черговий великий етап відбудови Народного дому у Перемишлі.
Наступні два поверхи будуть доступними для громади.
Дуже просимо про підтримку в цей ключовий момент!

Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu
ul. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
PLN: **88 1600 1462 1838 9708 6000 0001**
USD: **61 1600 1462 1838 9708 6000 0002**
SWIFT: PPABPLPK
Tytuł: Darowizna na działalność statutową
PayPal
narodnyj.dim@ukraincy.org.pl

eprasa.pl 9b67ed799d